

The logo for SCIO, featuring the word "SCIO" in a bold, white, sans-serif font. The letter "O" is replaced by a solid white circle. The logo is positioned in the upper left corner of the page, partially overlapping a large, dark gray circular shape that extends from the left edge.

ZSV

**Květen
2026**

Počet účastníků: 1070
Čistá úspěšnost: 44,8 %
Korig. úspěšnost: 45,0 %
Hrubá úspěšnost: 54,8 %
Průměrné skóre: 26,9
Medián skóre: 27,0

Počet úloh: 60
Max. možné skóre: 60,0
Max. dosažené skóre: 58,7
Min. možné skóre: -20,0
Min. dosažené skóre: -6,7
Směr. odchylka skóre: 11,5

1. Člověk a společnost

1.

Které z následujících tvrzení nejpřesněji vystihuje podstatu analytické (jungovské) psychologie?

- (A) Chování člověka je determinováno téměř stejně jako chování zvířat.
- (B) **Chování člověka je ovlivňováno zkušenostmi celého prehistorického vývoje lidstva.**
- (C) Chování člověka je determinováno jeho pocity méněcennosti, které pramení z jeho touhy po dokonalosti.
- (D) Chování člověka je řízeno jeho snahou po hledání smyslu života.

2.

Konvergentní myšlení se zpravidla používá v aktivitách a oborech, v nichž se počítá s právě jedním správným řešením, které logicky vyplývá z daných informací ke konkrétní aktivitě. Která z následujících možností je nejpřesnějším popisem aktivity, při níž je konvergentní myšlení nezbytné?

- (A) psaní eseje na téma významu svobody v moderní společnosti
- (B) vymyšlení způsobu, jak vyřešit problematiku přetížené dopravy v Brně
- (C) **výběr správného vzorce pro výpočet obsahu trojúhelníku**
- (D) strukturovaný brainstorming nápadů na nový firemní slogan

3.

Učitel fyziky pan Procházka byl dotázán studentem při hodině na specifickou situaci z oblasti gravitace. Přestože na toto téma nebyl připraven, dokázal adekvátně použít své dřívější znalosti, aplikovat odpovídající vzorce a formulovat správnou odpověď. Jeho odpověď byla založena na dlouho budovaných znalostech, jež si během života osvojil.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje dispozici, díky níž pan Procházka došel v uvedeném případě ke správné odpovědi?

- (A) fluidní inteligence
- (B) **krystalická inteligence**
- (C) kritické myšlení
- (D) deduktivní myšlení

4.

Erik Erikson definoval osm stádií psychosociálního vývoje člověka od narození po stáří. Každé stádium je charakterizováno specifickým psychosociálním konfliktem, jehož úspěšné vyřešení vede k získání určité ctnosti a dalšímu zdravému vývoji.

Která z následujících možností správně charakterizuje jedno ze stádií psychosociálního vývoje podle Eriksonovy teorie?

- (A) 3–6 let: Neúspěch v rozvoji logického přemýšlení o objektech a událostech vede ke stagnaci.
- (B) 6–12 let: Neúspěch v porozumění abstraktním myšlenkám a ideologickým problémům vede k izolaci.
- (C) **12–18 let: Neúspěch při hledání své identity a místa ve společnosti vede ke zmatení rolí.**
- (D) 18–25 let: Neúspěch v zapojení se do společnosti skrze práci, rodinu či komunitní aktivity vede k méněcennosti.

5.

Jeden z nejstarších psychologických počítačových programů, který by měl pomáhat pacientům s běžnými psychickými obtížemi, se jmenuje ELIZA. Je naprogramován tak, aby co nejvíce napodoboval styl reflexivního terapeuta, který klade otevřené otázky a přizpůsobuje odpovědi klientovým výroky. Ačkoliv nemá praktický terapeutický cíl, dokáže navodit iluzi smysluplného rozhovoru a snaží se simulovat empatii a vést jedince k vlastnímu sebeporozumění a pozitivnějšímu sebenahlížení.

Který z následujících druhů psychoterapie nejvíce odpovídá uvedenému modelu chatbota ELIZY?

- (A) **humanistická psychoterapie**
- (B) gestalt psychoterapie
- (C) kognitivně-behaviorální terapie
- (D) psychodynamická psychoterapie

6.

Která z následujících možností nejpřesněji popisuje podstatu halucinace?

- (A) zkreslování vjemů díky nedokonalosti lidských smyslů
- (B) přetváření vjemu reálných předmětů v důsledku nerealistických očekávání či sugesce
- (C) **vnímání neexistujících podnětů jako reálných vlivem poruchy centrální nervové soustavy**
- (D) vytváření mylných přesvědčení o realitě, která nelze vyvrátit logickými argumenty

1. Člověk a společnost

7.

Alena má v práci nového kolegu Adama. První den přišel Adam do práce se špatnou náladou, celý den se s nikým nesnažil seznámit a na všechny dotazy reagoval mrzutě. Další dny měl Adam již náladu lepší, měl zájem své kolegy poznat a často se v práci smál a vtipkoval. Pár týdnů po Adamově nástupu do práce Alena vyprávěla přátelům, že její nový kolega je tichý a pochmurný člověk, i když se tak Adam již nadále nechová.

Alena se dopustila pochybení při posuzování Adamovy osobnosti. Který z následujících pojmů označuje chybu v sociální percepci, kterou Alena dle uvedeného textu učinila?

- (A) implicitní teorie osobnosti
- (B) stereotypizace
- (C) **efekt primarity**
- (D) sebenaplňující proroctví (tzv. Golem efekt)

8.

Daná společnost je uspořádána hierarchicky. Nejvýše postavenou vrstvu obyvatelstva tvoří šlechta. Její status se reprodukuje především dědičně. O stupeň níže na žebříčku hierarchie stojí duchovenstvo. Třetí vrstvu tvoří městské obyvatelstvo a řemeslníci. Nejpočetnější vrstvou je venkovské obyvatelstvo vázané k půdě. Ve velmi malé míře je možné se po hierarchickém žebříčku posunovat jak vzhůru (např. prostřednictvím sňatku), tak směrem dolů. Sociální mobilita je však celkově velmi omezená.

Který z následujících pojmů nejlépe vystihuje sociologický systém stratifikace popsáný v uvedeném textu?

- (A) maloburžoazní
- (B) kastovní
- (C) třídní
- (D) **stavovský**

9.

Která z následujících možností nejlépe charakterizuje význam termínu sekularizace?

- (A) přechod od kolektivních zájmů společnosti k individuálním zájmům jedince
- (B) **proces, kdy náboženství ztrácí vliv nad mnoha sférami společenského života**
- (C) proces, kdy se zvyšuje podíl rozvedených párů a snižuje se podíl párů vstupujících do manželství
- (D) přechod od nedemokratických režimů k demokracii

10.

Jedno z možných vysvětlení poklesu kriminality v posledních desetiletích je spojeno s rozvojem spotřební společnosti. Velká část vybavení domácností rychle ztrácí na ceně. To, co dříve mohlo být pro zloděje tučným lupem, již obvykle nestojí za riziko. Vloupat se k někomu do domu kvůli DVD přehrávači s cenovkou 799 Kč nemá velký smysl.

Kterou z následujících teorií sociální deviace popisuje uvedený text?

- (A) teorii diferenciální asociace
- (B) Durkheimovu teorii anomie
- (C) etiketizační teorii
- (D) **teorii racionální volby**

11.

Nejpozoruhodnějším rysem davu je následující fenomén: bez ohledu na to, jak rozdílní jsou jedinci, kteří dav tvoří – ať už jde o jejich životní styl, profesi, osobnost nebo inteligenci – samotným začleněním do davu získávají jakousi „kolektivní mysl“. Tato kolektivní mysl způsobuje, že lidé v davu cítí, uvažují a jednají výrazně jinak, než jak by každý z nich cítil, uvažoval a jednal samostatně. V davu se aktivují obecné charakterové rysy řízené nevědomými procesy, které sdílí většina lidí ze stejného kulturního prostředí. V této kolektivní mysli ustupují do pozadí rozumové schopnosti jednotlivců – a s nimi i jejich individualita. Různorodost se rozpouští v jednotnosti a převládají nevědomé tendence.

Který z výroků nejpřesněji odpovídá příčině vzniku davového chování dle uvedeného textu?

- (A) stejná míra emocionálního nastavení každého jedince v davu
- (B) kolektivní zájmy všech jedinců z kulturně homogenního prostředí
- (C) **iniciace nevědomých psychických obsahů a vzorců chování**
- (D) vědomá snaha jedince zapadnout mezi ostatní

1. Člověk a společnost

12.

V prostředí digitálních sociálních platforem uživatelé cíleně konstruují svou vlastní veřejnou tvář. V přímém protikladu k běžné mezilidské interakci dává toto prostředí uživatelům prostor sdílené informace o sobě třídit a upravovat dle potřeby. Uživatelé tak získávají moc nad tím, jaký dojem vyvolávají, a mohou směřovat k prezentaci vlastního „narcistického ideálu“. Takové chování nezřídka spouští efekt sociálního srovnávání, neboť konzumenti obsahu poměřují vlastní realitu s těmito dokonalými profily. Nahlíženo optikou teorie Ervinga Goffmana se zde projevuje takzvaný management dojmů, při němž jedinec v online světě strategicky dává osobní informace s cílem vybudovat si žádoucí sociální identitu.

Která z následujících možností nejpřesněji charakterizuje běžnou komunikaci v kontrastu ke komunikaci na sociálních sítích dle uvedeného textu?

- (A) komunikace, při které má člověk plnou kontrolu nad svým sebevyjádřením
- (B) komunikace, která umožňuje vědomou regulaci všech sdílených informací
- (C) **komunikace, při které je obtížnější selektivně regulovat sdílené informace**
- (D) komunikace, která je oproštěna od jakékoliv stylizace či snahy o ovlivnění druhých

13.

Jeremy Bentham v 18. století navrhl koncept panoptikonu jako architektonický model pro věznice, který umožňuje neustálý dohled nad vězni, aniž by s jistotou věděli, zda jsou v danou chvíli skutečně pozorováni. Michel Foucault později tento koncept aplikoval na moderní společnost, kde je moc uplatňována skrze neustálou možnost dohledu a internalizaci disciplíny. V tomto pojetí panoptikon slouží jako metafora pro _____, kde jedinci sami regulují své chování ze strachu, že by mohli být sledováni.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) **disciplinární společnost**
- (B) anarchokapitalismus
- (C) postmoderní společnost
- (D) tradiční náboženský řád

14.

Sociology bude v _____ výzkumu nezaměstnanosti podrobně zajímat například to, kolik je v daném regionu nezaměstnaných, jakého jsou věku a jaké mají vzdělání. Naopak v _____ výzkumu se budou do hloubky zajímat, jak se s nezaměstnaností vypořádává konkrétní člověk a v čem všem on sám spatřuje její příčiny.

Kterou z následujících možností je zapotřebí v uvedeném pořadí doplnit na vynechaná místa v textu tak, aby byl napsán věcně správně?

- (A) kvantitativním; sociometrickém
- (B) kvalitativním; biografickém
- (C) kvalitativním; kvantitativním
- (D) **kvantitativním; kvalitativním**

15.

Nevstoupíš dvakrát do téže řeky.

Tento výrok bývá připisován antickému mysliteli Herakleitovi. Která z následujících možností představuje obecně přijímanou interpretaci uvedeného Herakleitova výroku?

- (A) Opakování je matka moudrosti.
- (B) Chybami se člověk učí a moudrý člověk neopakuje předchozí chybu.
- (C) Počátek (*arché*) je možné spatřovat v neustále se měnící vodě.
- (D) **Všudypřítomná změna je jedním ze základních rysů světa, ve kterém žijeme.**

1. Člověk a společnost

16.

Nejdůležitější jest, aby nikdo nikdy nebyl nepodroben nadvládě, ani muž, ani žena, a aby ničí duše nebyla trvale zvyklá, ani při vážném jednání, ani při hrách, aby člověk něco dělal samostatně sám o sobě, nýbrž aby i ve válce, i v míru ustavičně hleděl na nadřízeného, poslouchal ho a tak žil, dává se od něho i v nejmenších podrobnostech řídit, jako je například stát, kdykoli se to přikazuje, jít, cvičit, mýt se, jíst... jedním slovem je třeba zvykáním naučit duši, aby nepomýšlela, ba aby vůbec nebyla schopna dělat něco odloučeně od ostatních.

Uvedená citace pochází z Platonovy *Ústavy*. Jedná se o jeden z klíčových citátů, o který se opírá při kritice Platona a jeho pojetí ideálního státu rakouský filosof Karl Raimund Popper.

Která z následujících možností správně uvádí, proč Popper Platonovo pojetí státu kritizuje?

- (A) Popper kritizuje Platonovo pojetí státu jako příliš idealistické a nereálné, jelikož lidé jsou ze své podstaty vzájemně nepřátelští.
- (B) Role filosofa v Platonově ideálním státě je podle Poppera neudržitelná. Filosof, jakožto člověk toužící po moudrosti, by neměl do věcí obce vůbec zasahovat a měl by se držet v ústraní.
- (C) Popper odmítá roli výrobců v Platonově ideálním státě. Popper navazuje na Marxovy myšlenky a tvrdí, že výrobci by měli spolu s filosofi stát v čele obce a vést ji.
- (D) **Platonovo pojetí ideálního státu se specifickým sociálním inženýrstvím nestojí podle Poppera mravně výše než totalitarismus.**

17.

1. K vysvětlení určitého jevu bychom neměli zavádět více předpokladů, než je nezbytně potřeba.
2. To, co lze bez důkazů tvrdit, lze také bez důkazů zamítnout.
3. Výjimečná tvrzení, například o existenci létajících talířů, nutně vyžadují mimořádné důkazy.
4. Všechny vědecky ověřitelné teorie je na základě ověřovacího postupu možné zamítnout.
5. Pokud máš více možných vysvětlení, vyber to nejjednodušší.

Princip logické úspornosti, tzv. Ockhamova břitva, říká: „Entity se nemají množovat více, než je nutné“. Která z uvedených tvrzení odpovídají metodickému přístupu Ockhamovy břitvy?

- (A) jen 1. a 5.
- (B) jen 1., 2. a 3.
- (C) jen 1., 4. a 5.
- (D) jen 2., 4. a 5.

18.

Paní Františka ve volném čase uklidila cizí odpadky vysypané na obecní komunikaci. Když se jí sousedka zeptala proč, Františka odpověděla: „Protože si myslím, že každý občan má povinnost udržovat veřejný prostor kolem sebe hezký a čistý bez ohledu na to, zda se mu zrovna chce nebo ne. Zkrátka kdyby každý jednal podle tohoto jednoduchého pravidla, měli bychom všichni hezčí svět.“

Který z následujících filosofických konceptů lze nejlépe aplikovat pro popis a vysvětlení uvedeného jednání a postoje paní Františky?

- (A) Etika ctností: morálně správné je to, co by udělal ctnostný člověk nehlédě na konkrétní jednání či jeho důsledky.
- (B) Existencialismus: obecně prospěšné činy jsou způsobem, jak čelit absurditě světa a nalézat ve svém životě smysl.
- (C) **Kategorický imperativ: jednej podle takové maximy, u níž můžeš zároveň chtít, aby se stala obecným zákonem.**
- (D) Společenská smlouva: morální a politické povinnosti jednotlivců vyplývají ze souhlasu s pravidly, která umožňují fungování společnosti.

1. Člověk a společnost

TEXT K ÚLOHÁM 19 AŽ 20

Nikdy nemůžeme s jistotou vědět, že názor, který se snažíme potlačit, je nepravdivý; ale i kdybychom to s jistotou věděli, přesto by to bylo špatné. Za prvé: názor, u něhož je snaha potlačit jej mocí úřední, může být pravdivý. Ti, kdo se jej snaží potlačit, jeho pravdivost samozřejmě odmítají, ale sami nejsou neomylní. Nemají žádné právo rozhodnout o dané otázce ve jménu celého lidstva a zbavit všechny ostatní nástrojů nutných k vynesení rozsudku. Odmítnout si vyslechnout nějaký názor, protože považujeme za jisté, že je nepravdivý, znamená předpokládat, že jistota je totéž co absolutní jistota. Každé umlčování diskuse staví na předpokladu _____ a lze je odsoudit s oporou v tomto běžném argumentu, jemuž fakt, že je běžný, nijak neubírá na platnosti.

19.

Která z následujících možností nejpřesněji pojmenovává druh svobody, již autor v uvedené ukázce výslovně hájí?

- (A) svoboda vyznání
- (B) svoboda projevu
- (C) svoboda přesvědčení
- (D) svoboda myšlení

20.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo v uvedeném textu, aby byla jeho závěrečná věta logickým vyústěním předchozích tezí?

- (A) nadřazenosti
- (B) moci
- (C) neomylnosti
- (D) absolutnosti

2. Stát a právo

21.

Max Weber definoval typologii panství na základě jeho legitimacy. Jedno z nich je založeno na dlouhé době trvání. Moc má v tomto panství v rukou panovník z vládnoucí dynastie, kterého lidé uznávají, protože takto to fungovalo od nepaměti, a tedy to tak musí být správné.

Která z následujících možností nejpřesněji odpovídá jednomu ze tří ideálních typů Weberovy typologie dle uvedeného příkladu?

- (A) racionálně legální panství
- (B) charismatické panství
- (C) aristokratické panství
- (D) tradiční panství

22.

Volby v Československu v letech 1948–1989 nebyly skutečnými demokratickými volbami. Která z následujících možností nejlépe vystihuje, v čem spočíval zásadní projev jejich nedemokratičnosti?

- (A) Voleb se účastnilo velmi málo voličů, volební účast jen výjimečně přesáhla 5 %.
- (B) Volby nebyly rovné, protože členové Komunistické strany Československa měli dva volební hlasy.
- (C) **Nejednalo se o skutečnou svobodnou soutěž – z kandidátů omezeného množství politických stran byla sestavena jednotná kandidátka.**
- (D) Při sčítání hlasů systémově docházelo k masivním podvodům ve prospěch kandidátů Komunistické strany Československa.

23.

Jednokolový většinový volební systém vede podle teorie Maurice Duvergera dlouhodobě k _____.

Kterou z následujících možností je zapotřebí doplnit na vynechané místo v uvedeném textu tak, aby byl napsán věcně správně?

- (A) unipartismu, kde politické scéně dominuje jedna strana
- (B) **bipartismu, kde dominují dvě hlavní strany, které se střídají u moci**
- (C) tripartismu, kde existují dvě hlavní strany a jedna menší strana, která je však nezbytná k vytvoření koalice
- (D) multipartismu s disciplinovanými a stabilními stranami

24.

Nadpoloviční většina všech senátorů je velmi nespokojena s podobou a fungováním vlády. Která z následujících možností správně označuje způsob, jímž mohou senátoři dosáhnout rezignace vlády?

- (A) Na základě návrhu třípětinové většiny všech senátorů musí prezident republiky vyhlásit celostátní referendum o odvolání vlády.
- (B) Na základě návrhu nadpoloviční většiny všech senátorů musí být svolána společná schůze Senátu a Poslanecké sněmovny PČR, na které může být vláda odvolána.
- (C) Nadpoloviční většina senátorů může podat návrh prezidentovi republiky, aby odvolal premiéra, a tím i celou vládu.
- (D) **Senát nemá na podobu vlády žádný přímý vliv.**

25.

Která z následujících pravomocí přísluší veřejnému ochránci práv v ČR (ombudsmanovi)?

- (A) **provádět nezávislá šetření a usilovat o nápravu chyb veřejné správy pomocí nezávazných návrhů a doporučení**
- (B) intervenovat do rozhodnutí místních samospráv ve prospěch občanů
- (C) vstupovat do soudních řízení a v souvislosti s tím podávat návrhy na změnu rozhodnutí soudu
- (D) zastavovat trestní stíhání zaměstnanců státních úřadů

26.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje, co znamená sousloví *suspenzivní veto*?

- (A) Jedná se o druh veta, u kterého je k nabytí účinnosti zapotřebí kontrasignace předsedou vlády.
- (B) Jedná se o druh veta, které je nezrušitelné a definitivně a bezpodmínečně zastavuje zákonodárny proces.
- (C) **Jedná se o druh veta, které ztrácí svou platnost poté, co jsou splněny určité podmínky (například přehlasování kvalifikovanou většinou).**
- (D) Jedná se o druh veta náležejícího níže postaveným státním orgánům (např. krajským zastupitelstvům), které může být přehlasováno centrálními státními úřady.

2. Stát a právo

27.

V současném světě dochází k poměrně častému vzniku hybridních režimů vlády. Jedná se o systémy, které kombinují prvky demokracie a autoritářství. Na první pohled mohou připomínat demokratické státy, jelikož umožňují některé demokratické mechanismy, jako jsou například volby či existence opozice. Uvedené mechanismy však bývají často deformované.

Která z následujících možností nejpřesněji charakterizuje politický systém, jenž lze dle politologické teorie označit jako hybridní?

- (A) Občané střídavě volí autoritářskou a demokratickou vládu za předem daných podmínek.
- (B) **Ve státě probíhá politická soutěž, je však nastavena velmi výhodně ve prospěch vládnoucí politické elity.**
- (C) Svoboda slova je zcela povolena. Kvůli jistým činům, jako jsou projevy nenávisti, však může dojít k jejímu omezení.
- (D) Ve státě sice existují nezávislá média, veškeré komentování aktuálního politického dění je však ze zákona přísně cenzurováno.

28.

Jedná se o prostor pro aktivity a participaci, kdy může jednotlivec ovlivnit podmínky, v nichž žije, a to jak přímo, vlastní účastí v organizaci, tak nepřímo, politickým tlakem na nastolení agendy, která bude odrážet témata a konflikty, jež jsou hluboce zakořeněny ve společnosti.

Který z následujících pojmů nejpřesněji odpovídá uvedené definici?

- (A) demokratické volby
- (B) **občanská společnost**
- (C) paralelní polis
- (D) politická kampaň

29.

Která z následujících možností obsahuje nejpřesnější definici pojmu *anexe*?

- (A) jakýkoli ozbrojený útok proti suverenitě, politické nezávislosti a územní integritě druhého státu neslučitelný s Chartou OSN
- (B) **jednostranné přivlastnění území, zpravidla náležícího jinému státu, obvykle pomocí ozbrojené agrese**
- (C) zorganizování státního převratu cizí mocí a dosazení politických představitelů kolaborujících s agresorem
- (D) odtržení části území suverénního státu na základě výsledků lidového hlasování – referenda, ve kterém se obyvatelé tohoto území vyslovili pro nezávislost na dosavadním společném státě

30.

Rozsáhlé ruské vzdušné útoky si v Kyjevě a Dněpropetrovské oblasti vyžádaly celkem 31 mrtvých a 125 zraněných, informovalo ukrajinské ministerstvo vnitra. Zásah utrpěla mimo jiné dětská nemocnice. V Kryvém Rihu v centrální části Ukrajiny pak útok zabil deset lidí a dalších 31 zranil. Ve všech ukrajinských oblastech byl dopoledne vyhlášen letecký poplach. Rusko tvrdí, že útočilo na zařízení vojenského průmyslu a letecké základny, nikoliv na civilní cíle.

Útokem na civilní cíle se Rusko dopouští porušování mezinárodního práva. Kterou z následujících úmluv, jejíž stěžejní dokumenty byly přijaty na konferenci v roce 1949 a následně rozšířeny o dodatkové protokoly, Rusko dle uvedeného textu porušuje?

- (A) Haagské úmluvy
- (B) **Ženevské úmluvy**
- (C) Moskevské protokoly
- (D) Norimberské úmluvy

31.

Prezident ČR disponuje pravomocí, která vyjadřuje negaci soudem nalezeného práva. Jedná se tedy o průlom výkonné moci do oblasti moci soudní. Která z následujících možností správně označuje takové dva právní instituty v pravomoci prezidenta?

- (A) **udělení milosti a vyhlášení amnestie**
- (B) udělení milosti a dekriminlizace
- (C) vyhlášení amnestie a podmíněčné propuštění
- (D) soudní rehabilitace a abolicie

32.

_____ je zdrojem veškeré státní moci.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo v uvedeném textu, aby byl v souladu se zněním Ústavy ČR?

- (A) **Lid**
- (B) Moc zákonodárná, výkonná a soudní
- (C) Ústava
- (D) Vláda

2. Stát a právo

33.

Článek 8

- (1) Osobní svoboda je zaručena.
- (2) Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.
- (3) Obviněného nebo podezřelého z trestného činu je možno zadržet jen v případech stanovených v zákoně. Zadržená osoba musí být ihned seznámena s důvody zadržení, vyslechnuta a nejpozději do _____ hodin propuštěna na svobodu nebo odevzdána soudu. Soudce musí zadrženou osobu do _____ hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě, nebo ji propustit na svobodu.

Která z následujících možností obsahuje ve správném pořadí čísla, jež je nutné doplnit na vynechaná místa v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) 12; 36
- (B) 12; 48
- (C) 36; 36
- (D) 48; 24

34.

V obci Lihovary se vyskytl problém s konzumací alkoholu na veřejných prostranstvích. Situace došla tak daleko, že občané sepsali petici, na základě které se domáhali vydání obecně závazné vyhlášky zakazující konzumaci alkoholu na vybraných místech v obci, především na náměstí, nádraží a v parcích.

Který z následujících orgánů je oprávněn uvedenou obecně závaznou vyhláškou vydat?

- (A) zastupitelstvo obce Lihovary
- (B) rada kraje na návrh zdravotnického odboru
- (C) starosta obce spolu s radou obce Lihovary
- (D) Ministerstvo zdravotnictví ČR

35.

Ve které z následujících možností jsou správně seřazena stadia trestního řízení tak, jak jdou zpravidla za sebou?

- (A) přípravné řízení – předběžné projednání obžaloby – hlavní líčení – odvolací (opravné) řízení – vykonávací řízení
- (B) předběžné projednání obžaloby – přípravné řízení – hlavní líčení – vykonávací řízení – odvolací (opravné) řízení
- (C) přípravné řízení – vykonávací řízení – předběžné projednání obžaloby – hlavní líčení – odvolací (opravné) řízení
- (D) předběžné projednání obžaloby – odvolací (opravné) řízení – přípravné řízení – hlavní líčení – vykonávací řízení

36.

Který z následujících orgánů je v České republice orgánem činným v trestním řízení?

- (A) státní návladní
- (B) prokurátor
- (C) advokát
- (D) státní zástupce

37.

Pan Veselý si dal před několika dny opravit své oblíbené náramkové hodinky, které dostal v dětství od tatínka. Jakmile mu bylo sděleno, že jsou připravené k vyzvednutí, vyrazil do hodinářství. Tam ale zjistil, že si nechal peněženku doma. Hodinář mu hodinky odmítl vydat s odůvodněním, že dokud za opravu nezaplatí, hodinky zpět nedostane.

Která z následujících možností označuje právní institut, jež dle uvedených informací využil hodinář k zajištění dluhu pana Veselého?

- (A) zástavní právo
- (B) reálné břemeno
- (C) zadržovací právo
- (D) regresní nárok

38.

Která z následujících možností uvádí situaci, kdy byl pracovní poměr skončen **v rozporu** s účinnou zákonnou úpravou?

- (A) Majitelka obchodu Miriam zjistila, že její zaměstnankyně Alexandra prodává zákazníkům prošlé potraviny a utržené peníze si ponechává pro vlastní potřebu. Hned následující den proto Miriam s Alexandrou okamžitě písemně zrušila pracovní poměr.
- (B) Pavel byl v práci dlouhodobě nespokojený, ale přeražení na jinou pozici nebylo možné. Po vzájemném rozhovoru s majitelem firmy proto oba dobrovolně podepsali dohodu o skončení pracovního poměru ke sjednanému datu.
- (C) Pan Miklík nedostával ve výrobním závodě včas výplatu. Když mu mzda na účet nedorazila ani 50 dnů po dni její splatnosti, reagoval na to tak, že se zaměstnavatelem okamžitě písemně zrušil pracovní poměr.
- (D) Pan Spořil se kvůli finanční ztrátě své firmy rozhodl namísto podání výpovědi okamžitě písemně zrušit pracovní poměr svým dvěma dlouholetým zaměstnancům.

2. Stát a právo

39.

Pánové Mazaný, Filuta, Chytrák, Vykuk a Nejezchleb se rozhodli založit společnost zabývající se výrobou dle jejich slov „zázračně fungujících hrnců“. Žádné další společníky mimo ně společnost neměla. Rozhodli se pro založení takové společnosti, kde všichni budou ručit za její dluhy celým svým majetkem společně a nerozdílně, a takovou společnost také řádně založili. Následně se rozhodli provést průzkum trhu a spustili mohutnou reklamní kampaň. Jak se však brzy ukázalo, skutečné prodeje byly hluboce pod očekáváním. Všichni se proto rozhodli raději tuto společnost řádným způsobem zrušit a založit novou, ve které již budou ručit společně a nerozdílně jen do výše svých nesplacených vkladů.

Která z následujících možností správně označuje právní formy společnosti pro oba uvedené případy?

- (A) V prvním případě se jednalo o veřejnou obchodní společnost, ve druhém o společnost s ručením omezeným.
- (B) V prvním případě se jednalo o komplementární společnost, ve druhém o společnost s ručením omezeným.
- (C) V prvním případě se jednalo o komanditní společnost, ve druhém o veřejnou obchodní společnost.
- (D) V prvním případě se jednalo o společnost s ručením omezeným, ve druhém o komanditní společnost.

40.

Která z následujících možností uvádí, co dle platného práva **nezahrnuje** rodičovská odpovědnost?

- (A) zastupování nezletilého dítěte v právním jednání
- (B) **povinnost informovat orgán sociálně-právní ochrany dětí při vyhlášení osobního bankrotu**
- (C) řádnou správu jmění nezletilého dítěte
- (D) vykonávání dohledu nad dítětem odpovídající stupni jeho vývoje

3. Hospodářství a svět

41.

Která z následujících možností nejpřesněji popisuje průběh evropské integrace od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost roku 2009 do současnosti?

- (A) Brexit ukázal, že občané nechtějí „více Evropy“, což vedlo k upuštění od ambiciózních integračních kroků a návratu četných pravomocí zpět na národní úroveň (např. v oblasti obchodní politiky).
- (B) EU rezignovala na prohlubování integrace, ale věnovala intenzivní úsilí rozšiřování o další členské státy, zejména Srbsko a nově i Ukrajinu.
- (C) Integrace se rychle prohlubuje, jsou přijímány změny Smlouvy o fungování EU a významně se rozšiřují pravomoci nadnárodních institucí (především Evropské rady).
- (D) **Způsob fungování EU se významněji nemění, integrace se prohlubuje spíše v jednotlivých politikách a reagování na krizi v souvislosti s COVID-19, energetickou krizí, ruskou agresí na Ukrajině či geopolitickými změnami od nástupu Donalda Trumpa.**

42.

Ke které z následujících událostí v oblasti evropské integrace došlo 1. ledna 2025?

- (A) Skotsko z důvodu dlouhodobé nespokojenosti se zahraničněpolitickým vývojem Spojeného království požádalo o vstup do EU.
- (B) **Bulharsko a Rumunsko se staly plnoprávními členy Schengenského prostoru.**
- (C) Dánsko stáhlo z oběhu dánskou korunu a stalo se novým členem eurozóny.
- (D) V platnost vstoupila reforma Smlouvy o Evropské unii, která snížila počet eurokomisařů na 20 a zavedla princip rotace mezi členskými státy.

43.

Která z následujících možností správně uvádí stát s největším počtem poslanců Evropského parlamentu i správné kritérium určení počtu těchto poslanců?

- (A) Švédsko – podle výše HDP, tj. odvedených příspěvků do společného rozpočtu EU
- (B) **Německo – podle počtu obyvatel**
- (C) Francie – podle počtu územně správních celků
- (D) všechny státy mají stejný počet europoslanců na základě kritéria rozhodovací rovnosti

44.

Tento klíčový výkonný orgán EU zajišťuje každodenní chod Unie. Je odpovědný za provádění politik EU, navrhování legislativy a správu unijního rozpočtu. Má výlučné právo navrhnout nové právní předpisy EU.

Který z následujících orgánů nejpřesněji odpovídá uvedenému popisu?

- (A) Evropský parlament
- (B) **Evropská komise**
- (C) Rada EU
- (D) Rada Evropy

45.

Která z následujících institucí, orgánů či úřadů **není** součástí Evropské unie?

- (A) Evropský veřejný ochránce práv
- (B) Evropský účetní dvůr
- (C) Evropský úřad pro boj proti podvodům
- (D) **Evropská armáda**

46.

Dva státy používají jako svoji měnu euro bez dvoustranné dohody s Evropskou unií. Nejsou členy eurozóny a nemají zastoupení v Evropské centrální bance. Která z následujících dvojic států nejlépe odpovídá uvedenému popisu?

- (A) Vatikán a Reunion
- (B) **Kosovo a Černá Hora**
- (C) Makedonie a Albánie
- (D) Island a Grónsko

47.

Jakožto Francouz a voják jsem zdrcen hanbou z kapitulace bez boje, již se naše země právě dopustila.

Kdo je autorem uvedených slov pronesených krátce po podepsání mnichovské dohody?

- (A) **Charles de Gaulle**
- (B) Édouard Daladier
- (C) Benjamin Disraeli
- (D) Phillipe Petaine

3. Hospodářství a svět

48.

Z hlediska logiky bylo tou největší pošetilostí vrátit se do _____, jež skomíralo na mapě Evropy už jenom jako neurčitý, šedý a neživý stín bývalé císařské monarchie (...) co zbývalo, byl zmrzačený trup krvácející ze všech žil. Z těch šesti nebo sedmi miliónů lidí smřelo v sobě samo hlavní město už dva milióny mrznoucích a hladových. Hranice ještě nebyly vytyčeny, protože mírová konference sotva začala. Dle všech reálných předpokladů tato vítěznými státy uměle vytvořená země žít nezávisle nemohla a všechny strany – socialistická, klerikální, národní – to křičely jednohlasně – samostatně žít vůbec nechtěla. Poprvé v dějinách, pokud vím, se udál ten paradoxní případ, že nějaká země byla nucena k samostatnosti, kterou sama rozhořčeně odmítala.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) Německa
- (B) Pruska
- (C) Rakouska
- (D) Výmarska

49.

V roce 1961 proběhl v Jeruzalémě ostře sledovaný proces s dopadeným nacistickým zločincem Adolfem Eichmannem, jedním z hlavních architektů tzv. konečného řešení židovské otázky. Filosofka Hannah Arendtová o procesu napsala knihu *Eichmann v Jeruzalémě: Zpráva o banalitě zla*. Která z následujících možností nejpřesněji vyjadřuje způsob, jakým se Adolf Eichmann před soudem hájil?

- (A) Přiznal plně svoji vinu a vyjádřil lítost.
- (B) Vinu odmítl s poukazem na to, že pouze plnil rozkazy.
- (C) Z hlediska svého antisemitského cítění se považoval za nevinného.
- (D) Tvrdil, že o existenci koncentračních táborů nevěděl.

50.

Rosa Louise Parks se narodila 4. února 1913 v Tuskegee (stát Alabama) ve Spojených státech amerických. 1. prosince 1955 byla po incidentu, ke kterému došlo v autobusu ve městě Montgomery, zatčena a následně odsouzena k pokutě za výtržnictví. Rozsudek soudu odstartoval protesty, které vstoupily do dějin jako tzv. *Montgomery Bus Boycott*. Mezi organizátory tohoto protestu patřil i kazatel Martin Luther King.

Která z následujících možností správně popisuje dějinné souvislosti incidentu, jehož byla Rosa Louise Parks účastna?

- (A) Rosa Louise Parks byla aktivistkou za právo amerických žen na potrat. Agitací v autobusu porušila tehdy platné právní předpisy, které stanovily, že na veřejných místech (a tedy i v prostředcích hromadné dopravy) není možné vést politické kampaně. Její odsouzení bylo veřejně vnímáno jako účelové s cílem omezit veřejnou debatu o ženských právech.
- (B) Odsouzení Rosy Louise Parks souviselo s krádeží peněženky, jíž se v autobuse dopustila. Účastníci protestů na její podporu zdůrazňovali, že se protiprávního jednání dopustila, aby mohla svým dětem nakoupit v době finanční krize jídlo. Ceny potravin v té době kvůli nedbalému přístupu centrální banky neustále rostly, a běžní Američané se tak dostávali na hranici chudoby.
- (C) Rosa Louise Parks cestovala v autobuse bez platné jízdenky a neuposlechla výzvu k jeho opuštění. Poté, co byla z vozu vyvedena, se do něj několikrát opět vrátila. Veřejnost považovala incident za vykonstruovaný a uloženou pokutu za příliš vysokou. V důsledku protestů byla centrálně stanovena nejvyšší možná výše pokuty, kterou lze za jízdu bez lístku udělit.
- (D) Rosa Louise Parks svým jednáním porušila tehdy platné předpisy o rasové segregaci (oddělování jedinců na základě rasového původu). Její odsouzení vzedmulo vlnu protestů. V roce 1956 pak Nejvyšší soud Spojených států amerických prohlásil na federální úrovni rasovou segregaci v prostředcích hromadné dopravy za protiústavní.

51.

Československé legie byly dobrovolnické vojenské jednotky složené z Čechů a Slováků, které během první světové války bojovaly za nezávislost svého národa. Jejich vznik byl motivován touhou po osvobození od Rakousko-Uherska a vytvoření samostatného československého státu.

Která z následujících možností správně uvádí tři země, jež během první světové války začlenily do svých armád samostatné jednotky československých legionářů?

- (A) Francie, Rusko, Velká Británie
- (B) Rusko, Spojené státy americké, Velká Británie
- (C) Francie, Itálie, Rusko
- (D) Francie, Itálie, Spojené státy americké

3. Hospodářství a svět

52.

Politici představitelé první republiky měli ve srovnání se svými rakousko-uherskými předchůdci značně odlišné představy o ideální správě státu. Proto byly již v roce 1918 započaty rozsáhlé změny, jež zasáhly fungování celého státu a dotkly se prakticky všech obyvatel. Jedna z těchto změn ze své podstaty nejsilněji dolehla na katolickou církev, rod Schwarzenbergů, rod Lichtenštejnů a rod Černínů.

Která z následujících možností správně pojmenovává uvedenou změnu nejsilněji dopadající na katolickou církev a šlechtické rody?

- (A) kolektivizace
- (B) **pozemková reforma**
- (C) měnová reforma
- (D) nostrifikace (československá spoluúčasť v řízení podniků)

53.

Socialismus v naší vlasti zvítězil! Vstoupili jsme do nového období našich dějin a jsme odhodláni jít dále k novým, ještě vyšším cílům. Dávající socialistickou výstavbu, přecházíme k budování socialistické společnosti a shromažďujeme síly pro přechod ke komunismu.

Tímto svoláním začíná dokument s názvem *Ústava Československé socialistické republiky*. Téhož roku, ve kterém byla tato ústava přijata, došlo kromě přejmenování Československé republiky na Československou socialistickou republiku k nahrazení koruny ve státním znaku rudou hvězdou. Ve kterém roce k uvedeným událostem došlo?

- (A) 1948
- (B) 1953
- (C) **1960**
- (D) 1968

54.

Českoslovenští komunisté po roce 1948 pokračovali v rozšiřování státních zásahů do ekonomiky. Nezpochybitelným vzorem se stal Sovětský svaz a komunisté v Československu důsledně aplikovali centrálně plánovanou ekonomiku, kdy prakticky celé hospodářství podléhalo předem stanoveným příkazům nejvyšších orgánů Komunistické strany Československa. To s sebou přineslo i celou řadu procesů, které měly nový model nastartovat.

Které z následujících tvrzení o uvedených startovacích procesech je pravdivé?

- (A) **Základním mechanismem nového systému bylo plánování výroby na střednědobé horizonty, tzv. pětiletky.**
- (B) Znárodnění, tj. státem vynucené převzetí soukromých podniků, prosadili komunisté až na nátlak OSN.
- (C) V zemědělství byla prosazena kolektivizace, tedy dobrovolná možnost rolníků vstoupit do družstev, v kterých však postupně získali vedoucí pozice komunističtí funkcionáři.
- (D) Do konce 50. let komunisté v rámci nového systému kompletně zprivatizovali těžký průmysl.

55.

Projekt Tennessee Valley Authority Act měl za účel regulaci břehu řeky Tennessee a výstavbu několika přehrad a vodních nádrží na jejím toku. Byl součástí programu New Deal amerického prezidenta Franklina D. Roosevelta, který spočíval v masivních veřejných zakázkách na území Spojených států amerických.

Kterému z následujících ekonomických směrů nejpřesněji odpovídá uvedený typ státních intervencí?

- (A) laissez-faire
- (B) **keynesiánství**
- (C) merkantilismu
- (D) monetarismu

56.

Na tomto trhu existuje mnoho výrobců či prodávajících, z nichž ale každý zaujímá pouze velmi malý tržní podíl. Nabízené zboží a služby jsou identické (homogenní). Noví výrobci či prodávající mohou na trh kdykoli podle zájmu vstoupit a ti stávající se naopak mohou rozhodnout trh kdykoliv opustit. Jak prodávající, tak kupující mají dokonalé informace o cenách zboží a služeb nebo si mohou tyto informace snadno opatřit.

Která z následujících možností nejpřesněji označuje trh, o němž uvedený text pojednává?

- (A) trh nedokonalé konkurence
- (B) **trh dokonalé konkurence**
- (C) trh omezené konkurence
- (D) trh dokonalého monopolu

3. Hospodářství a svět

57.

Petr dluží 30 000 Kč na kreditní kartě s úrokem 20 % ročně a splácí také nový notebook za 20 000 Kč splátkami 2000 Kč měsíčně. Počítač využívá soukromě i ve své práci. Petr vydělá 40 000 Kč měsíčně, z toho 24 000 Kč utratí za nájem a jídlo, takže mu zbývá 16 000 Kč. Chce se co nejrychleji zbavit dluhů a zároveň zůstat finančně zodpovědný. Která z následujících možností popisuje standardní první krok vedoucí ke snížení Petrových dluhů?

- (A) Zvýšit splátky za notebook, aby jej rychleji splatil.
- (B) **Splatit co nejvíce dluhu na kreditní kartě z důvodu vysokého úroku.**
- (C) Prodat notebook a doplatit dluh za kreditní kartu.
- (D) Požádat o nový úvěr na pokrytí všech dluhů.

58.

Inflaci můžeme stručně charakterizovat jako růst cenové hladiny v ekonomice v čase vedoucí ke snížení kupní síly peněz. V moderních demokratických státech s tržním hospodářstvím je jedním z hlavních úkolů centrální banky (v našem případě Česká národní banka) udržování cenové stability pomocí tzv. cílování inflace, tedy taková monetární politika, která přispívá k udržování inflace v optimální výši.

Která z následujících možností správně uvádí hodnotu, již si ČNB dlouhodobě definuje jako svůj inflační cíl?

- (A) Cílem je deflace, tedy situace, kdy zboží a služby zlevňují.
- (B) Cílem je nulová inflace.
- (C) **Cílem je inflace okolo 2 %.**
- (D) Cílem je inflace v pásmu 5–8 %.

59.

Proces, při kterém dochází k přizpůsobení hodnoty určitého finančního ukazatele (například důchodů, platů, sociálních dávek nebo jiných peněžitých příspěvků) tak, aby odpovídala změnám ekonomických podmínek, zejména inflaci, nazýváme _____. Cílem _____ je zachovat reálnou hodnotu vyplácené částky (např. důchodů, sociálních dávek, mezd státních zaměstnanců), aby si lidé mohli za stejnou částku pořídit podobné množství zboží a služeb jako předtím.

Která z následujících možností obsahuje ve správném pořadí slova, jež je nutné doplnit na vynechaná místa v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) **valorizace; valorizace**
- (B) deflace; deflace
- (C) měnová substituce; měnové substituce
- (D) konvertibilita; konvertibility

60.

MNOŽSTVÍ Q	1	2	3	4
CENA ZA JEDNOTKU	50Kč	50Kč	50Kč	50Kč
VÝDAJE	50Kč	100Kč	150Kč	200Kč
CELKOVÝ UŽITEK	100	190	270	340

Karel je v cukrárně a váhá, kolik koupit dortíků. Rozhodne se vyčíslit svůj užitek z jednoho dortíku a koupit tolik dortíků, při nichž dosáhne nejvyššího mezního užitku. Která z následujících možností správně označuje takové množství Q, při němž dosáhne Karel dle uvedené tabulky nejvyššího mezního užitku?

- (A) **Q = 1**
- (B) Q = 2
- (C) Q = 3
- (D) Q = 4

Zdroje:

- Úloha 11: Le Bon, Gustav. *Psychologie davu*. Praha Kra, 1994
- Úloha 12: KŠIŇAN, Albert. Facebook jako symbol narcistické kultury. *Psychologie.cz* [online]. 2011. (upraveno)
- Úloha 15: HERAKLEITOS. *Zlomky*. Praha: Oikoymenh, 1997.
- Úloha 16: PLATON. *Zákony*. Praha: Oikoymenh, 2016.
- Úlohy 19–20: MILL, John Stuart. *Vybrané spisy o etice, společnosti a politice II*. Praha: Oikoymenh, 2018.
- Úloha 28: DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. *Evropeizace veřejné sféry*. Praha: C. H. Beck, 2010.
- Úloha 30: ČT24. Rusové zasáhli dětskou nemocnici v Kyjevě. Praha: Česká televize, 2024.
- Úloha 32: *Ústava České republiky*. Praha: Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., 1993.
- Úloha 33: *Listina základních práv a svobod*. Praha: Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., 1993.
- Úloha 47: (vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden)
- Úloha 48: ZWEIG, Stefan. *Svět včerejška*. Praha, 1994. (upraveno)
- Úloha 53: (vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden)

